

2. Ігнашкіна Т.Б., Шатохін А.Л. Економічна безпека підприємства та її трактування у наукових працях [Електронний ресурс] / Т.Б. Ігнашкіна, А.Л. Шатохін. – Режим доступу : http://mev-hnu.com/load/2013/3/zabezpechennja_ekonomichnoji_bezpeki_virobnichikh_sistem_za_umov_rozvitku_konkurenciji/33-1-0-176.

3. Білоус Я.Ю. Аналіз підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» / Я.Ю. Білоус // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2011. - № 23 (II). - С.241-247

4. Фалович А. Дослідження сучасних напрямків визначення сутності економічної безпеки підприємства / А. Фалович // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 1 (8). — С. 271–278.

5. Домашенко М.Д. Аналіз наукових підходів до визначення поняття економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств / М.Д. Домашенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. - № 3, Т. 1. – С.167-172.

6. Козаченко Г.В. Экономическая безопасность: сущность и механизмы обеспечения: монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарев, О.М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280с.

7. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В.І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: Веселка, 2012. – 386 с.

8. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие : монографія / [за ред. В. М. Геєця]. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 240 с.

9. Бурда І.Я. Економічна безпека підприємства та місце в ній кадрової безпеки [Електронний ресурс] / І.Я. Бурда // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2011. - №10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=743>.

10. Кузьомко В.М. Аналіз наукових підходів до дослідження економічної безпеки підприємства / В.М. Кузьомко // Економіка підприємства: теорія та практика : зб. мат. III Міжнар. наук.-практ. конф. 21 жовт. 2010 р. — К. : КНЕУ, 2010. — 377с. - С.156-158

АННОТАЦІЯ

Исследованы современные подходы к трактовке понятия «экономическая безопасность предприятий». Выделены следующие подходы: ресурсно-функциональный, силовой, рыночный, стратегический, конкурентный, криминальный, дедуктивный, комплексный, гармонизационный и системный. Предложено авторское определение понятия «экономическая безопасность предприятия».

Ключевые слова: экономическая безопасность, подходы к обеспечению экономической безопасности, ресурсно - функциональный подход, силовой подход, рыночный подход, стратегический подход, конкурентный подход, криминальный подход, дедуктивный подход, комплексный подход, гармонизационный подход и системный подход.

ANNOTATION

The modern approach to the interpretation of the concept of " economic security ." Author determined following approaches: resource-functional, strength, market, strategic, competitive, criminal, deductive, comprehensive, and systematic harmonization. It was suggested to the author's definition of "economic security."

Keywords: economic security, approaches to economic security, resource and functional approach, the power approach, market approach, strategic approach, competitive approach, criminal approach, deductive approach, an integrated approach, harmonization approach and systematic approach.

УДК 658.7:69.05

Антипенко Є.Ю., д.т.н.,проф.

Запорізький національний технічний університет

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ У СИСТЕМАХ УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто питання вдосконалення методик управління ресурсами та підходів до визначення параметрів управління ними і окремими видами витрат у взаємозв'язку з визначенням оптимального розміру замовлення матеріально-сировинних ресурсів у системах управління ланцюгами поставок будівельних підприємств. Розглядаються підходи до визначення оптимального розміру замовлення необхідних матеріально-сировинних ресурсів на основі врахування рівня витрат, які виникають при цьому та підходи до визначення критеріїв оптимальності процесів постачання матеріально-сировинних ресурсів та відповідного зменшення собівартості продукції.

Ключові слова: *управління ресурсами, ресурсоємність, управління ланцюгами поставок, собівартість, ресурси.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасні підходи до систем управління у

будівництві здаються достатньо вивченими, але динамізм перетворень і розвиток ринкових

відносин в Україні, змінюючи внутрішнє і зовнішнє середовище функціонування підприємства, потребує створення дієвого гнучкого механізму ресурсозбереження, який би враховував дії багатьох різноманітних чинників, під впливом яких відбувається процес зниження ресурсоемності будівельної продукції.

У результаті наукових досліджень доведено, що у вітчизняну теорію управління ресурсами методики управління ресурсами впроваджуються. При цьому їх практичне використання зумовлюється відсутністю методичних підходів до визначення параметрів управління ними, окремими видами витрат у взаємозв'язку з визначенням оптимального розміру замовлення матеріально-сировинних ресурсів. У зв'язку з цим актуальною є розробка методичних підходів до визначення оптимального розміру замовлення необхідних матеріально-сировинних ресурсів на основі врахування рівня витрат, які виникають при цьому; методичних підходів до критеріїв при постачанні матеріально-сировинних ресурсів та відповідного зменшення собівартості продукції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідженнями питань управління на окремих етапах загальної схеми управління ланцюгами поставок будівництва займалися багато дослідників. Роботи Р.Б. Тяна, В.І. Батурина, С.А. Ушацького, В.І. Доненко, В.О. Поколенка, Л.Н. Драгуна, допомогли визначити сучасні тенденції розвитку та переваги застосування новітніх підходів.

Але в дослідженнях недостатньо уваги приділено питанням оптимізації виробничого замовлення, яке враховує необхідний обсяг закупівлі, розмір поточних витрат на замовлення, поточні витрати на зберігання, на які впливають встановлені організаційно-технологічні фактори та заходи з управління ланцюгами поставок при реалізації проектів підприємствами будівельної галузі. Визначення сутності, аналіз видів та методів вирішення відповідних задач сприятиме чіткому контролю заходів з управління ланцюгами поставок та реалізації проектів, що знаходяться у портфелі замовлень будівельних підприємств, в строк на кожному етапі.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз можливих шляхів зниження ресурсоемності у системах управління ланцюгами поставками будівельних підприємств.

Для цього необхідно вирішити наступні задачі:

- визначення змісту, сутності та призначення систем, що аналізуються;
- аналіз сучасного стану;
- аналіз застосування визначених підходів.

Основний матеріал. Сучасний етап економічного розвитку характеризується появою й розвитком нових організаційно-функціональних форм взаємодії підприємств, створюваних для

досягнення конкурентних переваг, збільшення прибутку, скорочення основних засобів.

До них належать організаційно-функціональні форми взаємодії підприємств, орієнтовані на управління всім ланцюжком, через який проходять матеріальні й інформаційні потоки до кінцевого споживача. Ці форми засновані на принципі кооперації виробників, постачальників і споживачів і опираються на концепцію управління ланцюжками поставок (англ. Supply Chain Management - SCM).

Концепція SCM - це системний підхід до інтегрованого планування й управління всім потоком інформації, матеріалів і послуг від постачальників сировини через підприємства й склади до кінцевого споживача. Об'єктом управління є логістичний ланцюг у цілому, а не окремі функції логістики й виробничого менеджменту.

Логістичний ланцюжок / ланцюжок поставок (англ. Supply Chain) являє собою безліч усіх юридичних і фізичних осіб (постачальників, виробників, дистриб'юторів, перевізників, споживачів), що здійснюють логістичні операції і зв'язані між собою інформаційними, грошовими й товарними потоками. Ланцюжок поставок починається із придбання сировини в постачальників і закінчується продажем готових товарів та послуг клієнтам.

Таким чином, SCM являє собою методологію, що забезпечує ефективне управління матеріальними, фінансовими й інформаційними потоками на всіх етапах поставок, охоплюючи цикл закупівлі сировини, виробництва й поширення товарів.

Концепція ланцюга поставок є ключовою в логістиці. В управлінні ланцюжком задіяні системи логістики постачальника, виробника товарів, дистриб'ютора й споживача (замовника). Усі вони беруть участь у єдиному логістичному процесі, який називається ланцюгом поставок.

Ланцюг поставок - це технологічний ланцюг, що включає доставку сировини виробникові, обробку сировини й виготовлення товарів, доставку кінцевих продуктів (товарів) кінцевому споживачеві.

На рис. 1 показаний ланцюг підприємств, через які потік матеріалів і товарів проходить до кінцевого споживача. Оскільки відносини типу "постачальник - споживач" відтворюються одночасно декількома підприємствами, то всі вони можуть вважатися елементами одного ланцюга поставок.

Основою управління ланцюгом поставок є використання потоку інформації для координації процесів закупівель матеріалів, виробництва товарів і їх доставки.

Основу механізму управління ланцюгом поставок повинні становити ефективні бізнес-процеси, реалізовані шляхом спільного використання інформації, породжуваної ланцюгом.

Рис. 1 Схема управління ланцюгом поставок

Механізм SCM може допомогти визначити оптимальний обсяг випуску продукції, а також підтримувати процес прийняття відповідних тактичних рішень про виробничі потужності й розширення виробництва, ґрунтуючись на даних про попит на продукцію й пропозиції від постачальників. Природно, тоді система повинна і визначати структуру запасів сировини й готової продукції для зменшення операційних витрат, враховуючи підтримку безперебійного виробництва й відвантаження готового товару.

Механізм SCM можуть виявитися корисними при розробці маркетологами цінової політики, "оцінюючи" собівартість продукції. Оскільки повномасштабна механізм SCM покриває весь процес перетворення сировини й матеріалів у кінцевий продукт, фактично виникає можливість оцінки доданої вартості, яка була створена в ході виробництва, а також поділу прямих і непрямих витрат.

В остаточному підсумку метою впровадження систем класу SCM є підвищення прибутковості компанії шляхом поліпшення конкурентоспроможності або, як прийнято говорити в рамках стратегічного управління, стрижневої компетентності.

Досягається мета двома шляхами. Насамперед, механізм SCM дозволяє значно краще задовольнити попит на продукцію компанії. З іншого боку, з'являється можливість значно знизити витрати на логістику й закупівлі. У загальній вартості товару такі витрати (зрозуміло, усе залежить від галузі) звичайно лежать у межах до 1/7.

Зменшення собівартості продукції є актуальним питанням для всіх виробничих підприємств, адже за рахунок зниження витрат підприємство збільшить прибуток. Джерелами зниження собівартості продукції є скорочення тих витрат, які займають найбільшу питому вагу в її структурі.

Факторами зниження собівартості є:

- підвищення технологічного рівня виробництва (удосконалення техніки, технології, механізації, автоматизація виробничих процесів, використання нових видів сировини);
- удосконалення організації виробництва та праці (розвиток спеціалізації виробництва, удосконалення організації праці);
- зміна структури та обсягу продукції (відносно зменшення умовно-постійних витрат, зміна структури випуску продукції);
- галузеві та інші фактори.

Необхідність переходу до якісно нового рівня ресурсоспоживання виступає об'єктивною і незаперечною умовою підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності будівельних підприємств. Особливо це стосується матеріально-сировинних ресурсів, оскільки:

– по-перше, більшість видів матеріально-сировинних ресурсів, що використовуються в будівництві, не є такими, що відтворюються;

– по-друге, частка матеріальних витрат в загальній собівартості будівельної продукції складає значну частину, тому економія матеріально-сировинних ресурсів у значно більшій мірі впливає на підвищення ефективності виробництва ніж зниження його фондо- і трудоемності;

– по-третє, без виходу на якісно новий рівень ресурсоспоживання неможлива інтеграція вітчизняної економіки в європейську і світову економічні системи, оскільки рівень ресурсоемності впливає на ціну будівельної продукції.

Ефективне управління ресурсами у будівництві неможливе без науково-обґрунтованої класифікації, поділу на групи за різними ознаками. Підприємству необхідно вивчити вплив різноманітних чинників на процес управління різними видами ресурсів, визначити оптимальну потребу в них за групами, оптимізувати склад і структуру ресурсів, визначити найбільш значимі види ресурсів для зниження ресурсоемності продукції і ефективного управління підприємством. На рисунку 2 представлена класифікація ресурсів підприємства з огляду на теорію SCM.

На основі систематизації існуючих підходів SCM та результатів дослідження встановлено, що показник ресурсоемності продукції пропонується розглядати як величину, яка характеризує рівень ефективності використання матеріально-сировинних ресурсів на одиницю виробленої продукції з урахуванням вхідних матеріальних потоків, що дозволяє простежити витрати матеріально-сировинних ресурсів з початку технологічного ланцюжка до виробництва кінцевої продукції. Слід зауважити, що до одиниці виробленої продукції (обсягу виробництва) включається весь обсяг виготовленої продукції, як: побічна продукція (яка одержується згідно технологічного процесу), товарна продукція (яка безпосередньо реалізується) і продукція наступного етапу (яка буде використовуватись у наступному етапі).

Рис. 2 Класифікація ресурсів підприємства

Результати досліджень удосконалюють методичні підходи до вдосконалення фінансово-економічного механізму зниження ресурсоємності продукції і спрямовані на підвищення ефективності використання матеріально-сировинних ресурсів підприємства. З метою адаптації діючої організаційної системи зниження ресурсоємності продукції (рис. 3) визначено принципи, на яких він базується, функції, які він виконує, встановлені фактори, що впливають на ефективність процесу, методи впливу на процес.

З метою підвищення ефективності використання матеріально-сировинних ресурсів, запропоновано та науково обґрунтовано модель оптимізації виробничого замовлення, яка враховує необхідний обсяг закупівлі, розмір поточних витрат на замовлення, поточні витрати на зберігання, на які впливають встановлені у роботі фактори.

З метою підвищення ефективності процесу забезпечення процесів будівництва матеріально-сировинними ресурсами, обґрунтовано методичний підхід до вибору постачальника, що базується на запропонованій ієрархії критеріїв: первинних, суттєвих та основних.

На основі визначення науково обґрунтованої величини обсягів поставок від кожного із постачальників у системі SCM, а також для забезпечення мінімізації витрат на придбання і доставку матеріально-сировинних ресурсів запропоновано оптимізаційну модель поставок матеріально-сировинних ресурсів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Успішна діяльність підприємств в умовах ринку значною

мірою залежить від уміння фахівців управляти всіма видами ресурсів. Економія та ефективне використання матеріально-сировинних ресурсів для України є життєво необхідним напрямком функціонування економіки. Разом з тим практика свідчить, що підприємства будівельного комплексу є матеріалоємними, також має місце неефективне використання матеріально-сировинних ресурсів, а ці фактори обумовлюють високий рівень витрат на виробництво будівельної продукції. У зв'язку з цим актуальними є подальші дослідження у даному напрямку та розробка методичних підходів до визначення оптимального розміру замовлення необхідних матеріально-сировинних ресурсів на основі врахування рівня витрат і методичних підходів до критеріїв при постачанні матеріально-сировинних ресурсів та відповідного зменшення собівартості продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бланк И.А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К.: "Ника-Центр", 2008. – 554 с.
2. Грещак М.Г. Управление потерями: навч. посібн. / М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С. Коцюба. – К.: 2008. – 264 с.
3. Методичні рекомендації формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. – Затверджені наказом Держкомітету промислової політики № 47 від 02.02.2001 р.
4. Москаленко В.П. Финансово-экономический механизм промышленного предприятия: научно-

методическое издание / В.П. Москаленко, О.В. Шипунова.– Сумы: Изд-во "Довкілля", 2003. – 176 с.

5. Подольська В. О. Фінансовий аналіз/ В. О.Подольська, О.В. Яріш– К.: ЦНЛ, 2007.– 488 с.

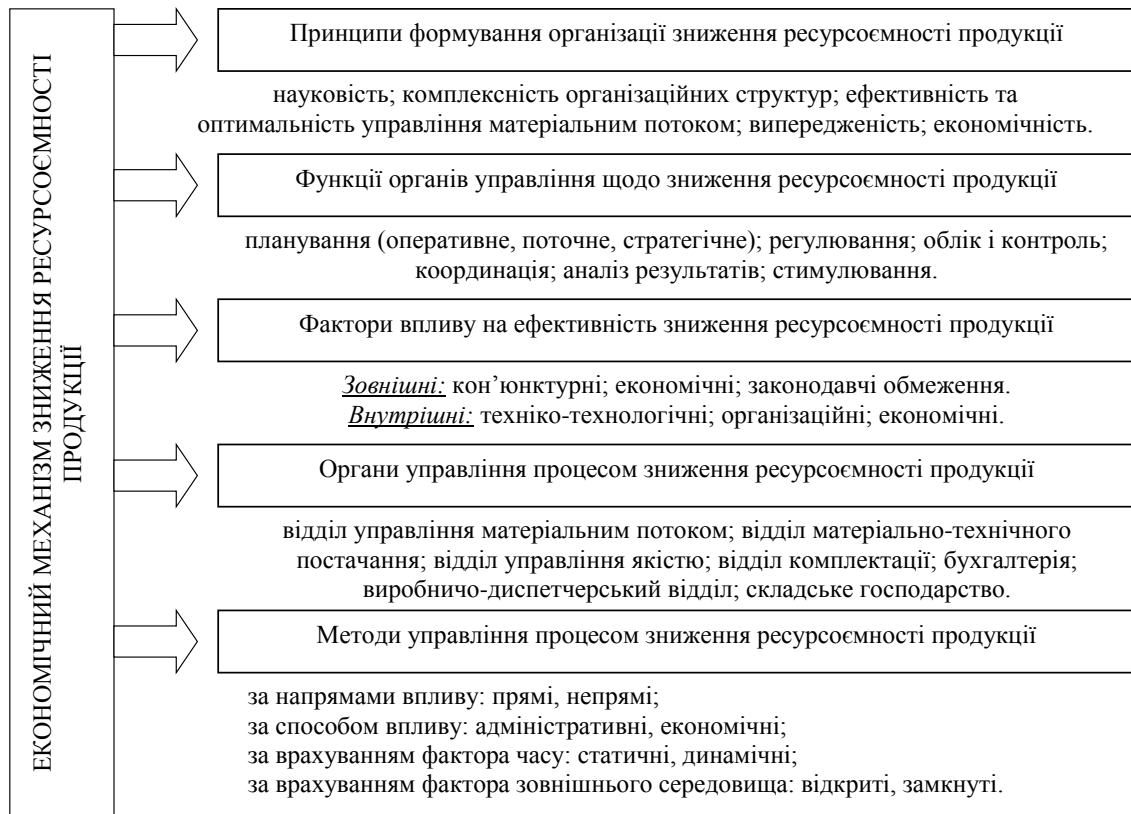

Рис. 3 Складові економічного механізму зниження ресурсоемності продукції

АННОТАЦІЯ

В статті розглянуті питання удосконалення методик управління ресурсами та підходів до визначення параметрів управління ними та певними видами витрат в взаємозв'язку з визначенням оптимального розміра замовлення матеріально-сировинних ресурсів в системах управління ланцюгами поставок будівельних підприємств. Розглядаються підходи до визначення оптимального розміру замовлення необхідних матеріально-сировинних ресурсів на основі урахування рівня витрат, які виникають при цьому та підходи до визначення критеріїв оптимальності процесів постачання матеріально-сировинних ресурсів та відповідного зменшення собівартості продукції.

Ключові слова: управління ресурсами, ресурсоемність, управління ланцюгами поставок, собівартість, ресурси.

ANNOTATION

The article discusses the issues of improving resource management techniques and approaches to the definition of control parameters and certain types of costs in connection with the definition of the optimal size of the order of material - raw materials in the supply chain management of construction enterprises. Approaches to determine the optimal size of the order of the required material - natural resources by taking into account the level of costs that arise in this and approaches to the definition of optimality criteria material procurement processes - raw materials and a corresponding decrease in the cost of production.

Keywords: resource management, resource consumption, supply chain management, cost, resources.

УДК 336.7 (076)

*А.О. Антонова, к.е.н., асистент,
Луганський національний аграрний університет*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Стаття присвячена визначенню сучасних проблем, які заважають розвитку будівельної галузі України та розгляду умов їх успішного вирішення у перспективі. Проведено поглиблений аналіз